Parcs naturals (I)

AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ: SERENOR PER DISFRUTAR

Imatge aèria de la reserva integral de Llaunes, d'una daina i d'un ajocador de corbs marins. TERRITORI.CENCAT.CAT

Calma. Reflexió. Llum. "Els Aiguamolls són molt valorats per raons de caràcter natural, però poques vegades es té en compte que aquí hi trobaràs la llum, el color, l'harmonia, l'equilibri, la proporció i la serenor, fruit de l'evolució de milers d'anys, que et permeten evadir-te, descansar, renovar-te i enfortir-te d'una manera absolutament lliure". Així descriu Eduard Marquès la seva experiència al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà en el vídeo que ha elaborat i que podeu veure al centre d'informació del Cortalet. És evident que l'atractiu dels Aiguamolls té molt a veure amb l'entorn natural, amb les migracions dels ocells i amb la vegetació que li són pròpies, però també ho és que tot visitant se n'endurà la seva pròpia experiència.

Aquest parc natural, creat per llei el 28 d'octubre de 1983, és una de les principals zones humides de Catalunya, juntament amb els deltes de l'Ebre i el Llobregat. És a la plana empordanesa, entre les desembocadures dels rius Fluvià i Muga, en un espai caracteritzat pels cursos fluvials actuals, les antigues desembocadures dels rius, i els sistemes de canalització i rec dels conreus que històricament s'hi han donat. A més de la figura coneguda de parc natural, hi trobem les reserves naturals integrals (màxim nivell de protecció natural a la legislació catalana) dels Estanys, les Llaunes i l'illa de Caramany.

Evasió

"Els Aiguamolls són molt valorats per raons naturals, però poques vegades es té en compte que aquí hi trobaràs la llum, el color, l'harmonia, l'equilibri, la proporció i la serenor"

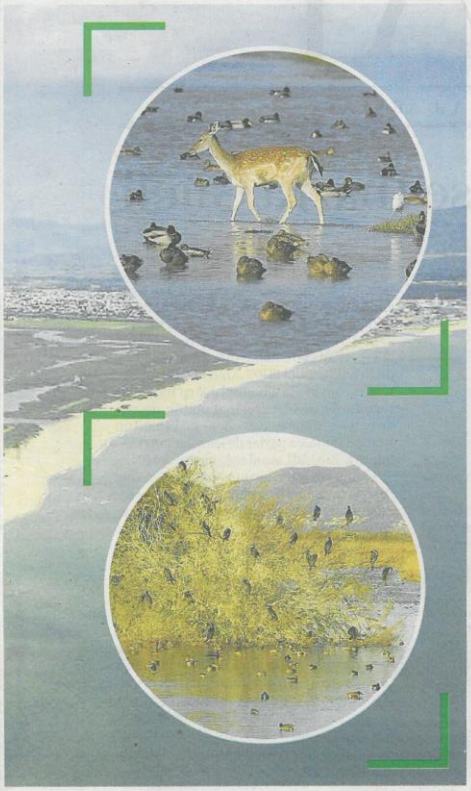
El Parc Natural en total ocupa 4.721,55 hectàrees, i comprèn espais dels municipis de Castelló d'Empúries, l'Armentera, l'Escala, Palau-saverdera, Pau, Pedret i Marzà, Peralada, Roses i Sant Pere Pescador. Tot i que els diversos nuclis de població d'aquests municipis estan exclosos dels límits del Parc, cal dir que prop de 50.000 persones viuen a la zona, una xifra que durant el període estival es pot arribar a triplicar. Així mateix, aquesta particularitat fa que prop d'un 80% del Parc sigui de propietat privada, i la resta, majoritàriament, de la Generalitat de Catalunya.

Tot i que dins de l'espai protegit no hi ha nuclis de població o urbanitzacions, sí que hi ha explotacions agràries amb l'habitatge, generalment en masos, cortals o en altres edificacions noves. En tot cas, la població que hi viu és escassa: el 1999 s'hi comptabilitzaven 87 persones.

Informació de servei

Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà
Ctra. Sant Pere Pescador-Castelló d'Empúries, km 4,2
17486 Castelló d'Empúries
Tel.972 45 42 22
parcsnaturals.gencat.cat/ca/aiguamolls-emporda
pnae.wordpress.com
facebook.com/PNAiguamollsEmporda

CULTURA I HISTÒRIA

L'ocupació humana a la zona de l'Empordà és molt antiga. Cal recordar que l'Empordà va allotjar els grecs i els romans. A aquestes dues civilitzacions se'ls associa el desenvolupament dels primers nuclis de població a la zona.

Les zones humides empordaneses antigament ocupaven gairebé tota la plana de la badia de Roses i del baix Ter. Fins al segle XVIII la plana es va anar omplint per un procés natural de sedimentació de materials aportats pels rius, un procés que l'home va afavorir, directament, construint recs i, indirectament, amb la tala indiscriminada d'arbres de les serres properes. A partir del segle XVII l'home va provocar el dessecament progressiu dels aiguamolls i les llacunes litorals (llaunes) atesa la necessitat de noves terres per al conreu i la ramaderia.

Així, al llarg d'aquest segle, juntament amb el renaixement de la indústria i el comerç, l'agricultura va experimentar una gran transformació (farratge, patata, blat de moro) i van desaparèixer estanys i llacunes. Paral·lelament, va aparèixer una nova unitat de paisatge a les planes, les anomenades closes, zones de pastura i de dall envoltades de recs i tancades per arbres de ribera o de plana, que va intensificar les obres de drenatge i dessecació iniciades a l'edat mitjana, i les obres de desviament dels últims trams del Fluvià i de la Muga; fins i tot les terres improductives per al conreu eren aprofitades, quan el nivell de l'aigua ho permetia, per a pastures, amb les quals es constituïen els comuns municipals.

Tot i aquests canvis, el paisatge empordanès no va patir en tots aquests segles la destrucció que es va produir ja al segle XX, a partir de 1965, quan es va iniciar la construcció d'urbanitzacions i equipaments turístics.

VALORS NATURALS

Els Aiguamolls de l'Empordà són un dels espais naturals de Catalunya on s'observa més varietat d'espècies animals, sobretot ocells. S'han observat 338 espècies diferents, de les quals 82 són nidificants regulars al Parc. Si es consideren, a més, les nombroses espècies que són nidificants ocasionals, es pot entendre per què el Parc té un reconeixement internacional i una elevada importància pel que fa a conservació. És per això que el grup de les aus és el més estudiat i amb la informació més completa.

L'any 1987 va ser designat zona d'especial protecció per a les aus (ZEPA) a l'efecte de la directiva 79/409/CE d'aus. L'any 1993 l'espai protegit va ser incorporat a la llista del Conveni de zones humides d'importància internacional, especialment com a hàbitat per als ocells aquàtics (Ramsar 1971). D'altra banda, el Parc se situa en una àrea important per a les aus (IBA) d'acord amb els criteris establerts per Birdlife International.

Com ja hem apuntat, el Parc presenta una gran importància com a zona de refugi i descans de nombroses aus migratòries (tant a la primavera com a la tardor) entre l'Àfrica i Europa, per la qual cosa té una clara importància estratègica. A més, la gran varietat d'hàbitats i biòtops afavoreix la presència de diferents grups d'ocells, com ara espècies limícoles, aquàtiques, rapinyaires, passeriformes, etc. Moltes d'aquestes espècies estan protegides i algunes amenaçades o en perill d'extinció.

I darrere les aus hi van els amfibis. Els hàbitats típics del Parc, amb abundància de zones humides, permanents o temporals, faciliten la seva presència, regularment de 9 espècies. Els més abundants són la reineta i el gripau corredor, seguits de la granota verda, presents pràcticament arreu del Parc. El tòtil comú, amb una àrea de distribució sobretot als indrets més perifèrics del Parc, ja és present després de períodes de fortes pluges.

El tritó palmat està pràcticament extingit en l'actualitat, malgrat que anys enrere era molt abundant al Parc. Als canals, pous o zones entollades entremig dels conreus s'hi troben amfibis com el tritó verd, per bé que amb una distribució molt localitzada. A les àrees conreades hi viu la granota pintada, la granoteta de punts, el gripau comú, el gripau corredor i el gripau d'esperons, els dos darrers sovint allunyats dels punts d'aigua

També la vegetació fa de bon mirar. Els diferents ambients que integren el Parc, molts d'ells caracteritzats per factors ambientals extrems (alta salinitat, elevada evapotranspiració, forts vents, llargues temporades de sequera, temporals de llevant, sòls amb poca o nul·la retenció d'aigua), donen peu a una gran especialització i diversitat de la seva flora característica. A més, el Parc presenta una sèrie d'espècies de plantes, exclusives i poc comunes als Països Catalans, algunes d'elles amb una distribució molt restringida.

PREGUNTES FREQÜENTS

S'HA DE PAGAR ENTRADA?

No, al Parc no es paga entrada, és un espai públic de la Generalitat de Catalunya i es pot visitar lliurement. L'únic que es paga és l'aparcament del Cortalet: 5 € al dia per cotxe i 10 € al dia per autocar. El tiquet es compra al centre d'informació.

ES PODEN LLOGAR PRISMÀTICS?

Sí, al centre d'informació del Cortalet el visitant pot llogar-hi prismàtics.

HI HA ALGUN ITINERARI PER A PERSONES AMB MOBILITAT REDUÏDA?

Sí, l'itinerari que va del Cortalet al mas del Matar està adaptat. Podeu trobar informació a la pàgina web del Parc i a *pnae.wordpress.com*.

HI HA SERVEI DE VISITES GUIADES?

Hi ha diverses empreses que fan el servei de visites guiades destinades al públic escolar o bé al públic en general. Cal fer reserva prèvia. Més informació contactant amb el Centre d'Informació.

HI HA RUTES PER FER AMB MAINADA I GENT GRAN?

Els itineraris del Parc no presenten cap dificultat, ja que no hi ha pendents. Podeu visitar l'apartat de la pàgina web Àrees d'interès.

ES POT FER LA VISITA EN COTXE?

La visita s'ha de fer a peu, i hi ha dos itineraris que es poden fer en bicicleta. Ara bé, el Parc és un territori molt més ampli per on passen carreteres; es pot fer una ruta de punta a punta del Parc amb cotxe, passant pels diferents municipis.

HI HA SERVEI DE LLOGUER DE BICICLETES?

El Parc no disposa de servei de lloguer de bicicletes. Les bicicletes es poden llogar a empreses especialitzades que hi ha a les poblacions veïnes.